

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/32/2018
Identifikačné číslo spisu: 8715207304
Dátum vydania rozhodnutia: 22.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8715207304.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne T. bývajúcej v A., zastúpenej Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Janka Kráľa 7, proti žalovaným 1/ Wüstenrot poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Karadžičova 17, IČO: 31 383 408, zastúpená JUDr. Jaroslavom Čollákom, advokátom so sídlom v Košiciach, Floriánska 19, 2/ Kooperatíva poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, o zaplatenie 6 263,- Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 12 C 273/2015, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. júna 2017, sp. zn. 12 Co 160/2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. júna 2017, sp. zn. 12 Co 160/2016 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 8. septembra 2016, č. k. 12 C 273/2015-130 uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 4 779,20 Eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Mal za preukázané, že prokurátor Okresnej prokuratúry Poprad podal obžalobu na B. pre prečin ublíženia na zdraví s tým, že 2. októbra 2014 viedol motorové vozidlo Fiat ev. č. TS 549 AY a v dôsledku nevenovania dostatočnej pozornosti vedeniu motorového vozidla prešiel s vozidlom do protismeru, kde narazil do prednej ľavej časti protiidúceho vozidla Škoda Felícia vodiča B.. Spolujazdkyňa T. utrpela zlomeninu dolného konca stehennej kosti vľavo s posunom úlomkov, pomliaždenie hrudnej steny vpravo, brušnej steny, panvy, pravého ramena, ľavého predkolenia, ľavého členkového kĺbu s dobou liečenia v priemere 12 mesiacov. Náhrada škody bola vyčíslená na 6 263,- Eur. Súd prvej inštancie nárok posúdil podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), keď fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Podľa § 428 OZ svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzkovateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. Podľa § 429 OZ prevádzkovateľ zodpovedá za škodu spôsobenú na zdraví a veciach. Podľa § 431 OZ, ak sa stretnú prevádzky dvoch alebo viacerých prevádzkovateľov a ak ide o vyporiadanie medzi týmito prevádzkovateľmi, zodpovedajú podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody.

Podľa § 438 ods. 1 OZ, ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ne spoločne a nerozdielne. Podľa § 439 OZ, kto zodpovedá za škodu spoločne a nerozdielne s inými, vyporiada sa s nimi podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody. Výšku náhrady na bolestnom súd posudzoval podľa zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (SSU), pričom podľa § 3 ods. 1 zákona náhrada za bolesť sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná zistenému poškodeniu na zdraví, v priebehu liečenia alebo odstraňovaní jeho následkov. Podľa § 5 ods. 1 zákona pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky nároku na SSU sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo SSU ohodnotilo v lekárskom posudku (§ 7 a § 8). Podľa ods. 2 výška náhrady za bolesť a výška náhrady za SSU sa určuje sumou 2% z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR zistenej štatistickým úradom SR za kalendárny rok predchádzajúci rok, v ktorom vznikol nárok na náhradu podľa ods. 1, za jeden bod a výsledná suma sa zaokrúhli na najbližšie celé euro smerom nahor. Súd mal preukázané, že nárok žalobkyne je dôvodný. Žalobkyni vznikla škoda na zdraví ako spolujazdkyni pri dopravnej nehode dvoch prevádzkovateľov motorových vozidiel, pričom túto vyhodnotil ako zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, ako osobitnú zodpovednosť založenú na princípe objektívnej zodpovednosti, ktorej sa prevádzkovateľ nemôže zbaviť. Keďže prevádzkovatelia motorových vozidiel mali uzavreté povinné zmluvné poistenie u žalovaných, poškodený je oprávnený uplatniť si nárok na náhradu škody priamo proti žalovaným. Žalobkyňa preukázala výšku bodového hodnotenia znaleckým posudkom v počte 380 bodov na bolestnom. Rozhodnutie o celom predmete konania ponechal na konečný rozsudok.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/, 2/ rozsudkom zo 14. júna 2017 sp. zn. 12 Co 160/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, pričom sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, po zopakovaní skutkového deja, doplnil, že pokiaľ žalovaný 1/ trval na tom, že pokiaľ nie je ukončené trestné stíhanie a určenie zodpovednosti vodiča motorového vozidla Fiat Ducato, nemožno riešiť otázku zodpovednosti za spôsobenú škodu, a to aj zodpovednosť prevádzkovateľa motorového vozidla a následnej zodpovednosti poisťovateľa preplácať vzniknutú škodu žalobkyni, tým nepoprel objektívnu zodpovednosť za vzniknutú škodu, pretože § 428 OZ uvádza, že svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzkovateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Druhá veta však uvádza, že inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. Odvolací súd poukázal na to, že tieto liberáčne dôvody budú záležitosťou trestného konania, ale všetky námietky žalovaných smerujú k tomu, aby došlo k oddialeniu rozhodnutia vo veci náhrady škody, čím žalobkyňa ako poškodená na zdraví sa dostala do nevýhodnej situácie. Stotožnil sa so súdom prvej inštancie, ktorý vec vyriešil tak, že účastníci dopravnej nehody - prevádzkovatelia motorových vozidiel sú známi, teda sú známe aj osoby poisťovateľov týchto prevádzkovateľov, a tým je stanovená aj zodpovednosť prevádzkovateľov k náhrade škody u poškodených ešte pred vyriešením konkrétnej zodpovednosti vodičov motorového vozidla za dopravnú nehodu. Takýto postup je spravodlivým vyriešením nároku žalobkyne na náhradu bolestného z dopravnej nehody, ak sa poisťovacie spoločnosti zaviazali spoločne a nerozdielne, keď vychádzajúc z § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne, ako všeobecný princíp spoločnej zodpovednosti. Potom podľa § 439 OZ, kto zodpovedá za škodu spoločne a nerozdielne s inými, vyporiada sa s nimi podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody. V danom prípade mohli byť zaviazaní k náhrade škody obidvaja poisťovatelia prevádzkovateľom motorových vozidiel, a vyporiadajú sa neskôr podľa výsledkov trestného konania. Pokiaľ žalovaný 1/ namietal výšku priznaného bolestného, súd prvej inštancie vychádzal len z toho, že nárok v rozsahu 290 bodov nebol rozporovaný. Preto rozhodol len o tejto časti nerozporovaného nároku.

3. Tento rozsudok napadol včas podaným dovolaním žalovaný 1/, ktorého prípustnosť odvodzuje z § 420 písm. f/ CSP z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukazuje na to, že bolo potrebné vyčkať na právoplatné skončenie trestného konania v tejto veci, ktoré by ustálilo mieru zodpovednosti jednotlivých prevádzkovateľov motorových vozidiel, ktoré sa stretli pri dopravnej nehode. Obžalovaný v trestnom konaní popiera svoju vinu za skutok, ktorý sa mu

kladie za vinu a proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie. Má za to, že výsledok trestného konania v prípade nepreukázania viny pána B. bude mať za následok preukázanie absencie právneho základu nároku žalobcu vo vzťahu k žalovanému 1/, a teda nedôvodnosti jeho uplatnenia. Totiž ak dopravná nehoda nastala tak, že vodič motorového vozidla Škoda Felícia prešiel do protismeru a narazil do vozidla, ktoré šoféroval obžalovaný, tak miera účasti na spôsobenej škode by prešla na žalovaného 2/, a to v celom rozsahu. Rozsudok považuje preto za predčasný a porušujúci právo na spravodlivý proces. Navrhol rozsudky oboch súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu nevyjadril. Žalobkyňa navrhla dovolanie ako nedôvodné odmietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, ktoré má predpísané náležitosti (§ 428 CSP), podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

6. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

10. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

11. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že sa v ňom nachádza aj odvolanie žalovaného 2/ zo dňa 20. októbra 2016 (č. l. 144 až 147 spisu), ktoré nebolo doručované ani doručené ani žalobkyňi, ani žalovanému 1/, takže sa títo nemohli k odvolaniu žalovaného 2/ vyjadriť.

12. Podľa článku 9 Základných princípov CSP strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon.

13. Podľa článku 3 ods. 1 Základných princípov CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné

vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

14. Relevantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), vzťahujúca sa k danej veci a princípy sú zhrnuté v rozhodnutí vo veci Ringier Axel Springer a.s. proti Slovenskej republike, č. 35090/07, §§ 85 a 86, 4. október 2011, a neskôr uvedené zopakované v prípade Trančíková proti Slovenskej republike, č. 17127/12 § 39, 13. jún 2015, podľa ktorej:

- princíp rovnosti zbraní, ktorý predstavuje jeden z prvkov širšieho konceptu práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby každej strane sporu bola daná rozumná možnosť prezentovať svoj prípad za podmienok, ktoré ju nevystavujú podstatnej nevýhode vo vzťahu k druhej strane sporu (Niderost-Huber proti Švajčiarsku, č. 18990/91, 18. február 1997, § 23),
- koncept práva na spravodlivý proces požaduje právo na kontradiktórny proces, v súlade s ktorým strany sporu musia mať príležitosť nielen mať vedomosť o dôkazoch, ktoré sú potrebné pre ich úspech v spore, ale tiež mať vedomosť o všetkých vykonaných dôkazoch a predložených vyjadreniach za účelom vplyvať na rozhodnutie súdu. Akokoľvek, právo na kontradiktórny proces nie je absolútne, a toto právo môže závisieť na špecifických črtách daného prípadu (Krčmář a ostatní proti Českej republike, č. 35376/97, § 40, 3. marec 2000, Hudáková proti Slovenskej republike, č. 23083/05, § 26, Asnar proti Francúzsku (č.2) č. 12316/04, § 26, 18. október 2007, Vokoun proti Českej republike č. 20728/05 § 26, 3. júl 2008),
- konkrétny účinok daných vyjadrení k rozsudku domáceho súdu má len malý význam. Je na stranách sporu posúdiť, či je alebo nie je potrebné sa vyjadriť (Milatová a ďalší proti Českej republike, č. 61811/00, § 65, Gaspari proti Slovinsku, č. 21055/03, § 52, 21. júl 2009),
- zvlášť dôležitá v týchto veciach je dôvera účastníkov v spravodlivosť justície, ktorá je založená na viere, že títo mali možnosť vyjadriť svoje názory ku každému dokumentu založenému v spise (Asnar proti Francúzsku(2), č. 12316/04, § 25, 18. október 2007),
- nedoručenie písomných vyjadrení alebo dokumentov druhej strane a neumožnenie vyjadriť sa k nim v niektorých prípadoch nepredstavovalo porušenie práva na spravodlivý proces, keď udelenie takýchto práv a príležitostí by nemalo žiadny vplyv na výsledok konania a ustálený právny prístup v danej veci nebol spochybnený (Stepinska proti Francúzsku, č. 1814/02, § 18, 15. jún 2004, Sale proti Francúzsku, č. 39765/04, §§ 18, 19, 21. marec 2006, Verdu Verdu proti Španielsku, č. 43432/02, §§ 26 až 28, 15. február 2007).

15. Dovolací súd vzal v danom prípade na zreteľ individuálne okolnosti prejednávanej veci. Z obsahu spisu, ako bolo vyššie uvedené (bod 11), odvolanie žalovaného 2/ nebolo vôbec doručované ostatným účastníkom konania, a preto sa títo nemohli k nemu ani vyjadriť. Odvolací súd napriek tomu vo veci rozhodol tak, že napadnutý odvolaním rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

16. Keďže nedoručenie odvolania žalovaného 2/ ostatným účastníkom spôsobilo, že títo účastníci sa nemali možnosť k nemu ani vyjadriť a ich vyjadrenie tak už vôbec nemohlo byť doručené žalovanému 2/ na vyjadrenie k nemu, tieto pochybenia a nedostatky vytvorili stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý proces, a preto nebolo možné v tomto smere odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

17. Keďže porušenie práva na spravodlivý proces vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdov v odvolacom konaní, bolo žalovanému 1/ znemožnené uskutočňovať jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Z týchto dôvodov preto dovolací súd dovolaniu vyhovel podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

19. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.